

VRIJEDNOST KOMPARATIVNE METODE U HOMEROLOGIJI

Komparativna metoda u proučavanju antičkih književnosti nije novina XX-og stoljeća. Ako apstrahiramo od komparativistički fundiranih zaključaka antičkih pisaca poput Dionizija Halikarnasana, stvorenih na temelju uspoređivanja grčkih i rimskih pjesnika i prozaista, ili od stare prepirke o prvenstvu Homera ili Vergilija u epici kod Makrobija i Servija, prepirke koja je i u novom vijeku novo rasplamsavala od Petrarke do Contija, ta je metoda legitiman, važan, štoviše, bitan dio znanstvenog instrumentarija klasičnih filologa barem od početka XVI-og stoljeća: dovoljno je prisjetiti se samo poznate „querelle des anciens et des modernes“ u Francuskoj, koja je na čitavom evropskom Zapadu imala znatan utjecaj na razvoj naše struke¹. Isto tako, otkriće vrednota drevne nordijske narodne epike početkom XIX-og stoljeća zajedno s romantičarskim interesom za narodnu poeziju uopće značajno se odrazilo na homerske studije: poznato je koliko je Lachmannove homerološke radove determinirao njegov raniji rad na „Pjesmi o Nibelunzima“. No kad danas govorimo o komparativnoj metodi u klasičnoj filologiji, najčešće pomišljamo na tipološko-poredbene studije Milmana Parryja i njegovih sljedbenika u tzv. školi (ili teoriji) usmene poezije (oral poetry theory), naučno-istraživačkom pravcu koji je možda najodlučnije utjecao na mijenjanje tradicionalne slike o jednoj od najznačajnijih grana antičke književnosti, o homerskoj epici.

Prvi radovi Parryja bili su strogo u okvirima tradicionalne filološke metode ljudi poput Ellendta, Düntzera, Ficka, Wittea, Meistera i drugih: oni su se ticali statističke obrade i filološke interpretacije distribucije (čestote i načina upotrebe) poznatih ukrasnih epiteta u „Ilijadi“ i „Odiseji“. No pod utjecajem radova Matije Murka o južnoslavenskoj usmenoj poeziji, te Marcela Joussea o francuskim srednjevjekovnim jongleurima, a osobito vođen idejama Antoineta Meilleta o postanku i razvoju indoevropske metrike i pjesničke dikcije, Parry je doskora došao do modela o usmenom pravljenju stihova čije je funkcioniranje vidio i u osnovi postanka homerske poezije bez obzira na pitanje da li je taj produktivni mehanizam, od Parryja uostalom dosta mehanicistički zamišljen, dovoljan da objasni sve

¹ Vidi J. A. Davison, *Die homerischen Gedichte und die vergleichende Literaturforschung des Abendlandes*, Gymnasium 61 (1954), 1 28—36.

probleme koje homerski epovi pred čitaoca stavljaju. Isprva oprezan u izvođenju zaključaka, Parry je ubrzo došao do čvrstog uvjerenja da se kod homerskih epova doista radi o čistom proizvodu jedne usmene tradicije koja je, kako je tvrdio još Antoine Meillet (doduše na temelju intuicije učenjaka, ali bez ikakvih stvarnih dokaza), stopostotno tradicionalna i usmena.

Parry je u svojim radovima, osobito onima iz kasnijeg perioda njegovog izučavanja Homera, često primjenjivao metodu uspoređivanja Homera (njegove versifikacije, diktije, sintaktičkih i gramatičkih osobitosti) s drugim antičkim pjesnicima. Ali da bi potvrdio svoju hipotezu o tradicionalnoj i usmenoj bazi homerske poezije on se morao poslužiti usporedbom s nekom živom epskom tradicijom i pokazati da su generalizacije o karakteru homerske poezije općevaljane kadgod se namjerimo na neku usmenu epsku tradiciju i da se dadu na svakoj od njih pouzdano verificirati. Nezadovoljan dotad postignutim rezultatima u bilježenju još živih epskih tradicija (kao izuzetke sam spominje Radlova, Dozona, Gesemanna), odlučio je doći do njemu potrebnih podataka terenskim radom u nekoj od zemalja u kojima je, kako je znao, usmeno epsko pjevanje još bilo dovoljno vitalno. Zacijelo potaknut Murkovim radovima, a i zbog relativno veće pristupačnosti od nekih drugih područja, odlučio se za Jugoslaviju. Ondje je boravio dva puta u kratkom razmaku; rezultati tog rada s jedne su strane golemi materijal pohranjen u memorijalnoj zbirci „Milmana Parryja“ u Harvardskom sveučilištu, a s druge djelo „The Singer of Tales“ njegovog bliskog suradnika i učenika Alberta B. Lorda, knjiga kakvu je (pod istim naslovom) započeo pisati sam Parry ali ga je prerana smrt spriječila da svoju zamisao ostvari.

Parryjev rad naišao je među homerolozima na relativno jak odjek. Isprva osamljeni povoljni prikazi (Nilsson, Chantraine) uskoro su zamijenjeni prilično jedinstvenim prihvaćanjem Parryjevih rezultata u anglo-američkim znanstvenim krugovima, a poslije rata njegov je autoritet proširen i na Evropu: najprije Nizozemsku, Belgiju, Veliku Britaniju, kasnije romanske, a najzad i preostale germanske zemlje. Najmanje Parryjev se utjecaj dosad osjetio u slavenskim zemljama, a to je nesumnjivo šteta ako pomislimo na ulogu što ju je hrvatsko-srpska usmena poezija imala u formiranju njegove vizije o Homeru kao usmenom pjevaču, pa i na mjesto što ga npr. ruske biline zauzimaju u Bowrinom kompendiju.

Izuzimajući pojedine uporne pojedinačne i grupne otpore Parryjevim idejama (od prvih može se spomenuti danas već mrtvi američki lingvist Joshua Whatmough, a od drugih možda je najizrazitiji primjer potpuno ignoriranje Parryja u inače svestrano informiranoj i kompetentnoj švicarskoj homerologiji), upravo je komparatistički aspekt Parryjeva rada izazivao najviše zamjerki i kritike. Budući da se velikim dijelom kod toga radi o pitanju dopustivosti analoških zaključaka na temelju usporedbe dviju epskih tradicija koje su ako ne prostorno, a ono svakako vremenski, a možda i kulturološki jako udaljene jedna od druge, a i kako se radi o prihvatljivosti rezultata

takve, uglavnom tipološke (kod Lorda i njegovih učenika ponegdje i genetičke) usporedbe, vrijedno je obratiti pažnju na izrečene kritike i dati o njima neki sumarni sud.

Kritička mišljenja o primjenjivosti komparatističke metodologije u homerologiji bila su rijetka do 50-tih godina: tek tada Parryjeva je teorija postala općeprihvaćeni dio inventara homerskih studija, bila je šire prihvaćena i počelo je njezino kritičko pretresanje. No kako je Parryjev rad — bar u početnoj fazi, — bio u granicama onoga što se smatralo tradicionalnom filologijom, a rezultati su bili uvjerljivo branjeni i potkrijepljeni temeljitom argumentacijom, komparativni je aspekt ostajao uglavnom u sjeni. No kritike su učestale nakon pojave Lordove knjige 1961. To se mora s jedne strane shvatiti i kao razumljiva reakcija tradicionalnih homerologa koje je zasmetalo presizanje jednog slavista prilično neortodoksnih pogleda u njihovo lovište, ali i kao posljedica dosta apodiktičkog i često krutog stava samog Lorda koji je svoju funkciju često smatrao nekom vrstom Branitelja pravovjerja. Zato je ponekad znalo dolaziti i do žestokih suprostavljanja i polemika u kojima su padale i teške riječi (npr. Anne Amory-Parry u „Classical Philology“ 1971). Kolikogod tu često bilo i osobne netrpeljivosti, zaziranje od teorije usmene poezije kod homerologa tradicionalne orijentacije može se razumjeti: unitaristi su u ovom stoljeću uspjeli potisnuti analitičare uglavnom pomoću estetskih argumenata, ukazujući na unakrsne reference u epovima, na strukturalne podudarnosti, na duboko promišljeni plan skriven u potki obaju epova koji nesumnjivo ukazuje na jednog autora. Parry, koji se i sam smatrao unitaristom prilično konzervativnog opredjeljenja, oduzeo je unitaristima upravo taj argument neprekidno dokazujući da je u homerskim epovima na djelu samo bezlična i amorfna Tradicija i poričući ma kakvu ulogu individualnosti i originalnosti usmenog pjevača pri stvaranju pjesme.

Jedan od najčešćih prigovora komparatističkom procédé-u Parryja i sljedbenika implicite je sadržan u inače prema Parryju izrazito afirmativno intoniranom članku Sir Mauricea Bowra „The Comparative Study of Homer“²: „Bilo bi promašeno tvrditi da bilo koja druga usmena junačka pjesma ima (Homerov) domet ili snagu ili čistoću poezije . . . Ima finih pojedinosti . . . u nekima od jugoslaven-skih pjesama, ali one nisu homerske niti duhom niti ostvarenjem . . . Umijeće usmenog pjevanja još je tajnovito, ali takva su i djela kreativnoga genija, a u krajnjoj konzekvenci niti komparativni studij ne može nam reći zašto su homerski epovi tako lijepi kao što jesu.“ Bowra je bio gorljiv parryjevac, ali u tim riječima sadržani su svi elementi često ponavlanog prigovora zbog razlike u kvaliteti (argumentum ex qualitate) koji se uvijek ponovo može naći u radovima homerologa. Τὰ μακρὰ δ' ἔξενέπειν ἐρύκει με θεμὸς ὄραϊ τ' ἐπειγόμεναι³, ali spomenut ću još par primjera. U svojoj simpatičnoj i informativnoj

² u American Journal of Archaeology 54 (1950), 192.

³ Pindar, *Nemejska* 4, 33—34.

knjižici „The Iliad, the Odyssey, and the Epic Tradition“⁴ Charles Rowan Beye piše: „Netko može, međutim, prigovoriti Lordovom inzistiranju na paralelama između jugoslavenske poezije i homerskih epova... Postoji jedinstvena točka nepodudaranja između homerskih epova i jugoslavenskih materijala dosada prevedenih na engleski (misli se Parry-Lordove „Serbocoratian Heroic Songs“); to je zapanjujuća superiornost 'Ilijade' i 'Odiseje'. Jugoslavenska epika doista otkriva bitno mehanički i ponešto primitivni način pjevanja što ga usmena teorija (tj. Parryjeva i Lordova) sugerira kad je dovedemo do njezinih logičnih zaključaka. Homerski epovi, s druge strane, puni su iznenađenja i čini se da su mnogo sofisticiraniji u svojoj zamisli.“ To je, smatra Beye, dovoljno da nas potakne da se zamislimo nad dopustivošću analogija. Geoffrey S. Kirk zamjera u jednom od svojih ranijih članaka⁵ što neki homerolozi vide u jugoslavenskim pjevačima ekvivalent manjeg formata homerskim aedima (doduše, on govori prvenstveno o pjesmama iz spomenute zbirke Parryja i Lorda, jer očito ne poznaje drugu našu usmenu poeziju). Razlika je, kako je vidi Kirk, u tome što je Homer morao biti kreativan u smislu u kome su to Femije i Demodok, dok su pjevači iz Novog Pazara samo vješti prerađivači i kompilatori. Istina, Kirk dobro razlikuje razne stadije u razvoju jedne epske tradicije i upozorava da su homerski epovi morali nastati u punom cvatu one starogrčke, dok su pjesme što ih je bilježio Parry zapravo proizvod jedne tradicije u stadiju propadanja. U žestokoj replici na Lordovu kritiku⁶ jednog njezinog ranijeg rada⁷ Anne Amory Parry u „Classical Philology“ iz 1971⁸ kao zaključnu točku navodi ovo: „Lord potpuno ignorira očividnu razliku između Homera i jugoslavenskog materijala preko kojega, i samo preko njega, on bi želio da pristupamo Homeru. Već to što su 'Ilijada' i 'Odiseja' dulje i kompleksnije od jugoslavenskih pjesama povlači određenu razliku u interpretaciji. Ali presudna je jednostavno razlika u kvaliteti. Uspoređujući Homera s materijalom što ga je Lord objavio i onaj koji ne zna nijedan jugoslavenski jezik može prosuditi da je Homer bio daleko veći pjesnik od bilo kojega od onih čije su pjesme bilježili Parry i Lord.“ I onda u bilješci navodi primjere formula u opsegu cijelog stiha iz poznatog Parryjevog članka⁹ u kojima je Parry nalazio istu funkciju i istu tehniku pa komentira: „Parry hoće demonstrirati sličnost dviju usmenih tradicija, ali gotovo u svakom primjeru

⁴ New York 1966. Citat je sa str. 242—243.

⁵ *Homer and Modern Oral Poetry: Some Confusions*, *Classical Quarterly* 10 (1960), 271—281, pretiskano u *The Language and Background of Homer*, ed. G. S. Kirk, Cambridge—New York 1964 (1967), 79—89 (vidi osobito str. 279—280 odnosno 87—88).

⁶ *Homer as Oral Poet*, *Harvard Studies in Classical Philology* 72 (1967), 1—46.

⁷ *The Gates of Horn and Ivory*, *Yale Classical Studies* 20 (1966), 1—57.

⁸ *Homer as Artist*, *Classical Philology* 65 (1971), 1—15. Citat je na str. 14 uz bilj. 1 na istoj i sljedećoj stranici.

⁹ *Whole Formulaic Verses in Greek and Southslavic Heroic Song*, *Transactions and Proceedings of the American Philological Association* 74 (1933), 179—197. Primjeri su na str. 185—188.

homerska je verzija konkretnija, pitoresknija, ukratko poetičnija od jugoslavenske. " Njoj svesrdno povlađuje Franz Dirlmeier u radu „Das serbokroatische Heldenlied und Homer“ iz iste godine¹⁰ gdje pokušava analizom pjesme „Smrt majke Jugovića“ dokazati inferiornost, stereotipnost, naivnost koja graniči s primitivnošću, jugoslavenske usmene tradicije u odnosu na Homera. Ta razlika u kvaliteti, misle svi oni i mnogi drugi, isključuje dopustivost i valjanost analoških zaključaka.

Nešto drugim putem kreće kritika Adama Parryja¹¹. On se protivni Kirkovoj pretpostavci da je južnoslavenska epika možda u svom ranijem stadiju, u vrijeme svog punog procvata (koji se uzima kao vrijeme znamenitog pjevača Ćor Huse Huseina), bila i kvalitetom ravnopravna starogrčkoj: „... jugoslavenska tradicija, koliko uopće znamo o njoj, bila je uvijek samo beskrajno inferiorna homerskoj.“ Dalje spekulira o tome da je razlog morao biti u društvenom statusu pjevača: dok Femija i Demodoka svi slušaju s pažnjom i divljenjem, južnoslavenski su pjevači gotovo prosjaci i skitnice, društveni talog¹². Sličnim je putem išao nešto ranije francuski antropolog Gabriel Germain¹³. On smatra južnoslavenske pjevače inferiornima iz više razloga: oni nemaju nikakvog kontakta sa svetim (sakralnim) kao ni sa magijom, dok su to homerski aedi, po mišljenju Germaina, imali. Stih jugoslavenske epike mnogo je jednostavniji od grčkog heksametra¹⁴. U južnoslavenskoj epici formule služe „udobnosti pjevača“, a u homerskoj redovito su funkcionalne. Na kraju Germain postavlja više retoričkih pitanja Lordu i njegovim pristašama: nije li potrebno uočavati individualne crte razvoja raznih tradicija, vremenski moment u razvoju, mjesni senzibilitet, kompleksnost poetskog djela, nepredvidivost povijesnog toka itd. i ne bi li trebalo odustati od analogije¹⁵?

Da bismo razriješili zapleteno pitanje upotrebljivosti i legitimosti komparativne metode u homerologiji prikladno bi moglo biti razdvojiti dvije razine raspravljanja koje su u studiju književnosti često izmiješane, ali se analitičkim postupkom uvijek dadu jasno ra-

¹⁰ „Sitzungsberichte der Heidelberger Akademie der Wissenschaften, Philologisch-historische Klasse“, Jahrgang 1971, 1. Abhandlung, Heidelberg 1971.

¹¹ *Have We Homer's Iliad?*, Yale Classical Studies 20 (1966), 177—216. Citat je sa strane 210.

¹² Opravdanoj kritici podvrgao je Parryjeve neosnovane tvrdnje Lord u članku iz bilj. 6.

¹³ *Des épopées orales a l'épopée homérique. Questions de méthode*, Littérature savante et littérature populaire, Actes du VIe congrès national de littérature comparée, Paris 1964. Vidi i Germainovu recenziju Lordove knjige u *Revue des Etudes Grecques*, t. 74 (2e sem. de 1961), 469—476.

¹⁴ Pitanje kompleksnosti grčkog heksametra odnosno našeg junačkog deseterca nije rješavano na zadovoljavajući način i svelo se na apodiktične tvrdnje. Tako Lord (*Homer and Huso III: Enjambement in Greek and Southslavic Heroic Song*, TAPA 79, 1948, 113—124) kaže da je heksametar gipkiji dok je deseterac „the shorter and stricter . . . verse“, dok Bowra (*Heroic Poetry*, London 1952, 236) obrnuto misli da je heksametar „a much stricter and more exacting metre“. O našem desetercu vidi radove Romana Jakobsona i Svetozara Petrovića.

¹⁵ Str. 38—39. Uzgred: Germain Parryjevo ime redovito piše pogrešno, s dvostrukim „n“ (Milman).

zlučiti. Jedna je razina rasprave književnoteoretska, druga književno-kritička. Kao književna teorija ovdje se razumijeva objektivno proučavanje načina na koji književnost funkcionira ili, ukratko, znanstveni studij književnosti; književna je kritika, međutim, subjektivna i kreativna djelatnost u kojoj kritičar svome doživljaju djela utvrđuje kontekst i djelo o taj kontekst omjerava i njime vrednuje¹⁶.

Jasno je da se argumentum ex qualitate s gledišta književne teorije kao naučne djelatnosti koja se ne obazire na estetski sud i vrednovanje predmeta proučavanja ne može prihvatiti. Prigovor nesumjerenosti starogrčke i južnoslavenske tradicije bio bi opravdan ako bi sociološke, kulturološke, antropološke i slične razlike bile tolike da se radi o dva bitno različita svijeta i društva. To nam, međutim, strukturalno proučavanje povijesti civilizacija ne potvrđuje. I kod Homera i kod naših naroda radi se o tipičnom obliku rodovskog odnosno feudalnog društva koji se često naziva i herojskim društvom (ili „društvom časti“ za razliku od „društva stida“ po terminologiji Erica R. Doddsa). Razlike koje Germain nalazi nisu bitne ili uopće ne postoje (kao u slučaju veze poezije s magijom, koja je, s književne točke gledišta, irelevantna a uz to je za Homera i jako problematična). Sociološka spekulacija Adama Parryja isto je tako bez osnova. Ono što Kirk govori o biološkim cilusima usmenih tradicija vrlo je vjerojatno ispravno. No mi posjedujemo i bogatu zapisanu građu iz doba punog razvoja naše epike: to su zbirke Karadića i drugih skupljača. Njima bi trebalo najzad pristupiti interpretativno tražeći njihovu poetsku vrijednost ne u nekoj egzotici ili u glorificiranju junačke nam prošlosti, nego pronalazeći u tim pjesmama aktualne vrednote, žive još i danas. Pokušaji takvih interpretacija već su učinjeni u radovima Svetozara Petrovića, Vladana Nedića i drugih serbokroata i učenjaci-homerolozi mogli bi iz njih doznati dosta toga o bitno književnom aspektu naše usmene epike.

Sa zadnjom rečenicom već smo stupili na područje književne kritike. Dopušteno je smatrati južnoslavensku epiku inferiornom homerskoj. To se, doduše, ne može dokazivati na način kako to čini Dirlmeier¹⁷, ali subjektivnost interpretacije dozvoljava i sasvim različite vrijednosne sudove. Ipak, potrebno je napomenuti da u tipološkim usporedbama Parryja i osobito Lorda često je svjesno i namjerno ignoriran vrijednosni aspekt južnoslavenske epike, a da mnogi kritičari komparatističke metode nisu imali uvida u sve bogatstvo naše sačuvane usmene poezije. Krivnja je za takvo stanje i na odveć rigoroznom inzistiranju sljedbenika Parryjeve teorije na strogo objektivnom izu-

¹⁶ Obje definicije potječu od Svetozara Petrovića. Vidi *Priroda kritike*, Zagreb 1971, passim.

¹⁷ Taj sam rad prikazao u *Živoj antici* 26 (1974), 1—2, 379—381, te u *The Classical Journal* 73/1 (1977) 79—83.

čavanju usmene poezije ne osvrćući se na njezine vrijednosne aspekte¹⁸. Kad i napušta područje objektivnog studija tema i formula, Lord se radije upušta u problematične spekulacije o postanku epike iz mita i u ono što se obično naziva mitološkom kritikom (što je dosta neprecizna upotreba termina „kritika“) a zanemaruje interpretativne mogućnosti što ih nudi naš materijal. Kao građu za svoje usporedbe on nekritički uzima sve zabilježene pjesme ne birajući među njima one vrednije niti izlučujući one očigledno bezvrijedne. Time čini doista lošu uslugu teoriji zastupnikom koje sebe smatra. Jer stvarnom osnovom za komparativno zaključivanje može biti samo ona poezija koja nije dokument o prošlosti nego je i živa književna vrednota¹⁹. A takve u našoj usmenoj epskoj baštini doista ne nedostaje. Revaloriziranje tih zanemarenih vrijednosti i njihovo ispravno korištenje u komparativnom proučavanju Homera bili bi najznačajniji doprinosi što ga naša homerologija može danas dati kako klasičnoj filologiji tako i komparatistici.

Ono što je poželjno i što je potreba ovog trenutka u poredbenom proučavanju Homera takav je sintetički pristup koji će objediniti znanstvenu egzaktnost i kritički sud i selekciju. U tom obliku komparativna metoda ima svoju pravu vrijednost i puno opravdanje u našem studiju drevne homerske poezije.

Zagreb.

Z. Dukat.

S U M M A R Y

Z. Dukat: VALIDITY OF COMPARATIVE METHOD IN HOMERIC STUDIES

Although Parry's theory of the oral character of the Homeric epics was essentially a result and product of quite traditional methods of Homeric scholarship (this applies especially to his statistical description of Homer's style), Parry's later work and to a still higher degree that of Lord and his disciples concentrated more and more on typological parallels between Homer's poetic technique and the technique of living contemporary epic tradition of Yugoslav oral bards.

¹⁸ Izrazit je takav stav kod Davida Bynuma, Lordovog sposobnog suradnika u Harvardu. Vidi npr. *Themes of the Young Hero in Serbocroatian Oral Epic Tradition*, PMLA 83 (1968), 1296—1303, ili *Kult dvaju junaka u kulturnoj istoriji Balkana*, Anali Filološkog fakulteta 4 (1964), 65—73. Njegova strukturalno tematska analiza trgom Proppa i Lévi-Straussa potpuno zabacuje vrednovanje iako za nju sam Bynum tvrdi da je „kritički čin“ (posljednji rad, str. 72).

¹⁹ Vidi također Svetozar Petrović, *O prevladavanju granice među proučavanjem usmene i proučavanjem pismene književnosti*, Letopis Matice Srpske, decembar 1975, 1020: „ako je u nekom času i bilo važno da razumijemo da je Homer bio usmeni pjevač, danas se čini važnijim razumijevanje da i među anonimnim i poluanonimnim usmenim pjevačima postoje oni koji su snažne umjetničke individualnosti. Pri tom, isticanje u prvi plan interesa za najzrelija umjetnička ostvarenja usmene poeziji nije samo u skladu sa poželjnom pravom prirodom svakog proučavanja književnosti, nego je posebno i uslov plodnog budućoj primjeni komparativnog postupka u teoriji usmenog stvaralaštva i u raspravi o usmenoj poeziji daleke prošlosti: osnovom npr. komparativnog zaključivanja o Homeru kao pjesniku mogu legitimno da postanu samo rezultati onog proučavanja novovjekog usmenog epa koje od opisa tehnike usmene epske naracije umije doprijeti do karakterizacije umjetnički značajne upotrebe te tehnike“.

Already during Parry's life and especially after the publication of Lord's „The Singer of Tales“ there were pronounced criticisms that such parallels were neither legitimate nor valid (G. Germain, Ch. R. Beye, A. Amory Parry, F. Dirlmeier and others). The most prominent — and perhaps the most fundamental — objection was the so called *argumentum ex qualitate*: it was observed that the difference in quality between the Iliad and Odyssey and the Southslavic songs collected by Parry and Lord was so great that the conclusions inferred from the latter ones were not applicable to the Homeric poems.

In arguing along these lines there was committed a serious mistake of confusing two levels of discussion: the level of literary criticism (in the narrower, „continental“ sense) and the level of literary theory (or science of literature). From the viewpoint of literary criticism the difference in quality is essential, but from the point of view of literary theory, defined as an objective study of the way in which literature grows, lives, and functions, this objection cannot be admitted because from the aspect of literary technique or the technique of oral verse-making (M. Parry) the possible problem of qualitative difference between the two phenomena under consideration is irrelevant.

From the theoretical point of view, however, it must be pointed out that in typological comparative studies the Southslavic oral epic poetry has rarely been given a fair considering. Besides too little attention has been given to the great treasure of Yugoslav folk poetry collected in the last century by V. S. Karadžić and many others. In these collections one could find real masterpieces deserving to be compared with the Homeric epics even in the aesthetic aspect. A fairer estimation of this our cultural heritage and an attempt to make use of it in the comparative study of Homer would be the most important contribution of our Homeric scholars both to classical philology and to comparative literature.